

GARAI JÁNOS: VERGŐDŐ MAGYAR VIDÉKEK. (Tatatóváros, 1936)

Eger, Mezőkövesd, Jászárokszállás és Sorokpár életének keresztmetszetét adja riportorozatában Garai, aki, mint ahogy fűzetétek előszavában az olvasóval közli, „1935 tavaszától ősziig, mint egy budapesti folyóirat ügynöke” járta az országot. Szociográfiát írni, több adatot gyűjteni, már helyzetemnél fogva is egyértelmű volt a lehetetlenséggel.” — folytatja tovább, — „tehát szociográfikus külszint, tudományos alaposságot ne keressen munkámban senki, mert ez hiányzik belőle. Ugy adok vissza mindent, ahogy láttam.” A városok és falvak képe, melyeket Garai leir, plasztikus és amennyire megjelenítésében romantikát nélkülöző, lényegében és állapotában lehangoló. A pestkörnyéki sváb népességű Soroksárról irt riportjából közöljük a következő részletet. (R. Zs.)

A gazdasági válság legjobban a munkásosztályt sújtja. Ennek tudható be, hogy a munkásság nem dől be a horogkereszt maszlagának, hanem még ma is szinte kivétel nélkül szociáldemokrata. A Vargatelepen például alig van ház, amelynek gazdája ne volna Népszava-előfizető. Az is jellemző tünet, hogy a „vegyesházasságot”-kötők kilencvenkilenc százaléka a szociáldemokraták soraiból kerül ki. Soroksáron a sváb szervezett munkásság az egyetlen csoport, amely állandó, szakadatlan harcot folytat a magyarelles pángermán agitációval szemben! És hogy az a néhány intelligens munkás, (mert Soroksáron az egyetlen szellemileg felsőbbrendű réteg a munkásság), aki nem tagja a szociáldemokrata szervezetnek — milyen mentalitású, mutatja az a terebélyes asszony-ság, akivel beszélgetni kezdtem, miután elmondta, hogy a szakszervezetbe „az ember csak pefiszet, pefiszet, de ha kő, nem kap semmi segély.” Meg kellett kérdeznem:

— Melyik szakszervezetben van, hogy ilyen jól tudja?

— Asz uram fan penn... A keresztély-szociál...

— Értem. Szóval a férje munkanélküli lett és nem kapott segélyt.

De miért nem ment a szociáldemokratákhoz?

— Á... Foltunk mi már ott is. De ma keresztény kurszus fan, hát kő lenni keresztény. Ha lesz szociáldemokrát, mi is leszünk az. Ha lesz kómunista, mi leszünk kómunizmus. Mindig oda kő tartani, ahol az urak!

Ennél világosabb és őszintébb beszédet, amely egyuttal egy egész korszellem keresztmetszete is, még nem hallottam. Hány és hány tizezer ilyen „magyar testvér” ágál ma az országban, mint ez a egyszerű sváb-asszony? De csak legyenek is! Minél több ilyen élharcost a mai rendszernek — s akkor mégsem olyan fekete az ördög, mint ahogy azt a, tulsó oldalon festik előttünk!

J. F. HORRABIN: EURÓPA TÖRTÉNETÉNEK TÉRKÉPE

(A II. századtól a XX. századig. Tamás Aladár fordítása. Faust Imre könyvkiadó. Budapest, 1936.)

„A könyvben lévő térképeknek nem az a céljuk, hogy a „történelmet a történelemért” illusztrálják, még kevésbé, hogy az európai fejlődésnek ezer és egy tényét teljesen bemutassák. Az volt a célom, — írja munkájának előszavában Horrabin, — hogy oly' tényeket mutassak meg, amelyek szerintem többé-kevésbé befolyással voltak annak az Európának a kialakulására, amelyben ma élünk — és reszketünk"... Arra az ellenvetésre, — folytatja —, hogy ezek a tények túl exkluzív módon vannak kiválasztva a politikai és területi változások bemutatására, csak azt